

FLORIDAI

BAJTÁRSI HIRADÓ

v.B.TAMÁSKA

XIX. évfolyam, 2.szám,- 2001.

vitész Baranchi Tamáska Endre

48 ÉV UTÁN ...

Attila barátunk jött értünk a miskolci pályaudvarhoz s így vele hármásban száguldott a gépkocsi a Sajó völgyében. Balra lankás dombok, szöllősök és gyümölcsösök, jobbra a Sajó folydogált csendesen a völgyben. Szép juniusi napos idő volt.

Gondolataimmal voltam elfoglalva azt lehet mondani egész uton. Ezek a gondolatok pedig majdnem egy fél évszázadra repültek vissza. Nekem a Sajó völgyének ez a része emlékezetes marad egész életemre, hisz itt három igen nehéz és kegyetlen évet kellett eltöltenem.

Felébredtem gondolataimból, amikor Kazincbarcika felé közeledtünk. Balra a Vegyi Kombinát -ot pillantottam meg. Persze az már nem úgy nézett ki, mint amikor azt elhagytam. A gyár területe teljesen beépítve, más képet mutatott....De csakhamar megpillantottam egy pár épületet, amelyeket mi véres verítékkal építettünk fel. ... Felkiáltottam önkéntelenül, ez meg itt a sóraktár! A fundamentum kiásásától a nagy beton ivék fel-emeléséig mind a mi rabszolga munkánk eredménye.... A két hűtőtorony is áll komoran.De sok keserves napba is kéült annak is az elkészítése.

Enkélszem arra, amikor a hajnali dermesztő hidegben felkeltünk és a mellettem fekvő Tassy - Betz Ádám csendőrfőhadnagy így szólt hozzám:ha most pisztolyom lenne, már ki sem kellene vonulnom, mert főbe lönném magam...

Hiába kerestem szememmel a telep déli részén a kavicsbányát. Nem volt látható többé. Ott annakidején a "fekete cár" Mornori volt a "mű" vezető. Áruló volt, mert még az ÁVH-s örök sem voltak olyan kegyetlenek, mint ő.Kitölthette bosszuját is kénye*kedve szerint volt hadifogolytársai felett. Nála jobb pribéket nem is találhattak volna az ÁVH-sok. Így akart magának jó pontokat szerezni a táborban.

... Magam előtt látom Dr. Polgár Barnát, volt évfolyamtársamat, ahogy tolja a tálcskát. Amikor elmellőzöm csak annyit kérdek súgva tőle, Hányadik? - Mondja, hogy a 43. Csak tarts még egy kicsit ki, mert nemsokára jön az "aranyvonat".Ez Miskolc felől jött 3/4 5-kor. Ekkor tettük le a szerszámokat, hogy felsorakozva bevonuljunk az épületeinkbe. Így ment ez nap, mint nap.

De visszajött emlékezetembe 1952 Karácsony másodnapja is.Hideg, jeges, szeles i-

dő volt. A kavicsbányában dolgoztam én is akkor a "fekete cár" parancsnoksága alatt. "Szakítással" dolgoztunk, ami azt jelentette, hogy jó mélyen kellett aláásni a felső föld réteget, hogy aztán a nagy darab föld leszakadhasson s onnan kellett aztán a kavicsot kilapátolni. Már láttam, hogy kezd repedezni felettem a föld réteget, de az ÁVH-s őr megparancsolta, hogy még ássak tovább a föld alá. Pár pillanat múlva óriási robajjal zuhant rám a föld és engem derékig be is temetett. Nem tudtam mozdulni. A mellettem dolgozó bajtársaim ásta ki, de talpra állni nem tudtam, mert a ballábam három helyen eltörött. Egy hókupacon ülve kellett megvárnom a munkaidő leteltét s akkor két bajtársam a törött csákányom nyelén ülve vitt a táborba. Ott a kapuőr gúnyosan rám is szólt "Mi az szimulálunk?". Utána megbilincselve rabszállító kocsival vittek fel a budapesti rabkórházba.

... A_z autónk megállott és így filmem is megszakadt. Benn voltunk azincbarcikában a "Béke városban". Ott még megmutattam Attila barátomnak az egyik épületen, hogy hol is volt a híres és hírhedt "pincebörtön" amelynek egyik ablaknélküli cellájában 150 napig voltam és is lakó.

Másnap elzarándokoltam a VegyiGyár főbejáratához s ott megkeresve az emléktáblát egy rövid néma fohászt mondtam el az ott elpusztult és sokat szenvedett bajtársaimért.

/ Csend-őr- szem/

... 000 ...

" Először tönkretesszük magukat fizikailag, azután lelkileg, végül felakasszjuk magukat. Mi ebben az országban azt csináljuk, amit akárunk! "

/ a kazincbarcikai tábor operatív tisztje /

/ Kíváncsi vagyok, ha még él ez a bestia, milyen állásban van, vagy milyen nyug-díjat élvez ????

Görbedi Miklós

Szögesdrótok mögött a Sajó völgyében

Szovjet hadifogságból a barcikai kényszermunkatáborba

1951. okt. 6-tól 1953. szept. 16-ig

/ R é s z l e t /

Ingyen sör a német szerelőknek

A barcikai építkezés központi helye a kocsmá, a "Lordok-háza" volt. Itt töltötték az estéket az építkezés nem fogoly dolgozói. Az építkezésen az akkori magyar társadalom minden rétege megtalálható volt. Nem hiányoztak a lumpen elemek sem, akik igyekeztek a zavarosban halászni. Lehetett itt venni munkaruhát, építkezési anyagot, valutát. Nagy volt hát a forgalom a nap minden szakában a Lordok-házában.

Az igazi nagy mulattság a szombat estéken rendezett bál volt. Ilyenkor az építkezés munkásain, a helyi fiatalokon kívül a hadifogolytábor ÁVO-sai, valamint a kénytelenítő német szerelők is elmentek táncolni a bálba.

A német szerelők a kocka házak egyikében laktak. Az épületben mások nem kaptak elhelyezést, csak az NDK-ból jött szakemberek. Ezek a szerelők jól kerestek, udvariasak voltak, s így kedvelték őket a berentei és a sajkazincsi lányok. Az ÁVO-s katonákat önteltségük és erőszakosságuk miatt nem fogadták szívesen a bálokban.

1953 elején az alábbi történet tartotta izgalomban az építkezés munkásait és a falu lakosságát:

Az egyik szombat esti bálban jól szórakoztak a helybeliek, a civil munkások, a német szerelők. Magasra csapott a jókedv, ki-ki megtalálta párját, s vígan ropták a táncot a muzsikaszóra. Éjfél körül beállított a bálba három ÁVO-s katona. Sehogysem illettek a társaságba, de ők

kivételezettségük tudatában táncolni és mulatni akartak.

Az egyik ÁVO-s éppen egy német szerelőtől kérte táncra partnerét. A falubeli kislány nem volt hajlandó elmenni az ÁVO-s katonával táncolni. Erre az ÁVO-s a németet kezdte molesztálni. A vitába beleavatkoztak a többiek is. Végül verekedésre került sor az ÁVO-sok és a németek között. Mivel az ÁVO-sok voltak kevesebben, ők hátráltak meg, de azzal a fenyegetéssel, hogy szakasznyian jönnek vissza és megfizetnék a német szerelőknek.

Nem sok idő múlva fegyverekkel felszerelve jött is vagy 25 ÁVO-s katona. A németek szálláshelyénck ajtaját betörték, s mivel a földszinten nem találtak senkit, az emeletekre rohantak. Ezt várták a pincében lapító németek. Az ajtót újra eltorlaszolták, s megindultak az emeletekre. Mire az ÁVO-sok észbekaptak, már fent és lent egyaránt németek voltak. Az eltorlaszolt ajtón segítséget is hiába vártak, de a menekülés lehetősége sem maradt meg. A túlerőben levő német szerelők elvették az ÁVO-sok fegyvereit, megverték és az első emeletről kidobálták őket.

Elképzelhető, hogy micsoda botrány lett az esetből. A mindenható ÁVO megtorlást követelt. A német szerelők pedig ott akarták hagyni az építkezést. Vissza akartak térni az NDK-ba. Végül az ÁVO volt kénytelen engedni és az ügyet megneemtörténtnek tekinteni, hiszen a német szerelők nélkül veszélybe került volna a kénytelenítő üzembehelyezése.

A német szerelőkhöz maga Gerő Ernő és az NDK nagykövete ment el, s megígérték, hogy az ÁVO-sok többet nem mehetnek a Lordok-házában rendezett bálókra.

Az adott időben közszájon forgott az építkezésen és a környező községekben, hogy a német szerelők sörét - az ÁVO-sok helybenhagyása után - Berente és Sajókazinc lakossága fizette.

Bárhogy is történt, mindenesetre arra jól rávilágít, hogy milyen "szeretetnek" örvendtek az ÁVO-sok az építkezés dolgozói és a környező falvak lakosai körében.

Templomvédő asszonyok.

vitéz Baranchi Tamáska Endre

Ung vármegyében a kálvini szellemű reformációnak főpártfogói a Luther felfogásától elpártolt nagyhatalmu és dús, zdag Homonnai-Drugethek voltak, kiknek az ottani uralma két városra és mintegy 36 falura terjedt ki. - Sajnos ezt a pártfogó jóindulatot csak 1610-ig élvezhette a református egyház, mert ettől kezdve a Pázmány Péter által katolikus hitre visszatérített Drugethek mindent elkövettek, hogy a katolikus egyház iránti hűségüket a protestánsizmus erőteljes elnyomása által minél határozotabban bebizonyítsák. - Sokat köszönhetett a reformátusság Ungban a Nagymihályi család oldal-ágának az "ödönffyeknek. A ruszksai Dobókat, a csicseri Ormósokat, valamint a Mokcsayakat, Rákócziakat és a pálóczy Horváthokat is jóérzés fűzte a kálvinistákhoz. De bele kell ezekbe a lelkes támogatókba érteni az abban az időben élő fő- és köznemesi családok nagy részét is.

Még a XVI. század utolsó negyedéig erősebb és rendszeresebb zaklatásnak nem voltak kitéve a protestáns egyházak, de a nyolcvanas évek után már megkezdtek a rendszeres támadásokat az egyházak ellen s Ungban is fellángolt az ellenreformáció pusztító tüze. A Drugethek mellett szinte első helyen járt Báthori Zsófia is, ki "keblének sokáig titkon őrzött kigyómergét mélyen önthette bele a protestánsizmus fajó elevenjébe. Így tetszett ez neki, mert Lipót királynak is így volt a dolog inyére."

Virágzó református hitközségek omlottak össze, lelkipásztorok javadalmaikból kiüldözve, pártfogó nélkül maradvá, koldusként nyomorogva, szanaszét bujdokoltak. A hívek ezrei szétugrasztott nyájnak vigasztalan képét mutatta. Romlás, pusztulás mindenfelé. Templomokat, iskolákat zárnak be, vagy erőszakkal elveszik, istentiszteletek tartását, sakramentumok kiosztását lehetetlené teszik. Az üldöztetés, szenvedések számos nyomára bukkanunk nemes Ung vármegyében is.

† * †

Miként a tokajisoknak meg volt a hírük világhírű boraikkal, a gálócsiak sem akartak alul maradni. Az osztrák sógorok nyelvén jött létre az a híres mondás is, hogy miről híres Magyarország; "Tokajer Wein und Gálotscher Tabak". Valóban, a Latorca kiöntése által jól megtermékenyített gálóczi földeken zamatos és illatos dohány termett. Kemény nyakas kálvinisták lakták a falut a reformáció óta. Szerették a szép és jó járású lovakat, hisz az insurrectiókra csak lóháton vonultak be mindig. Humoruk kiapadhatatlan volt s azért megyeszerte csak úgy emlekettek erről, hogy a "gálóczi humor." Közép és kisbirtokos nemesek voltak a magyarok egytől egyig s a falu északi részén telepedtek le a ruszin és tót leszármazású jobbágyok, a szolganépség. De jól meg voltak egyvás mellett s ezek hamar megtanultak magyarul, hisz a magyar nemes gazdáknál kapták meg munkájukat s így családjuk élete a magyarok oldalán volt biztosítva.

* * *

....Magszokott májusi vasárnap volt Gálóciban. A nap sugarai szép fénykévekben vetődtek be a református templom ablakain, hogy a szószék tetején megcsillogtassák fényüket az arany fészekben ülő faragott pelikánon. De jutott belőle az Urszatalára is, ami nehéz kekbársony terítővel volt leterítve s rajta csillogott a buzakalász és szőlőfürtök arannyal himzett sokaságában az Oremus család imára kulcsolt kezek címerének képe.

A nagy csendet egy beférkőzött nagy földi dongó monoton zúmmogása törte meg az egyik ablakon. A templomot betöltötte a nagy cso-

kor, orgonavirág illata, ami az Úrasztalán egy nagy festett cserépvázában volt elhelyezve. Annak virágfüzérés oldalán ótagu korona, alatta T.Zs. és P.H.A. betűk..... Szombati János tiszteletes úr már becsukta a nagy csattos bibliát és a zsoltáros könyvvel együtt indult lefelé a recsego falepcsőkön a katedrából. Palástját felre-hajtva helyezkedett el a papiskékben, hogy a záróéneket majd elkezd-hessék. - A nemesek padjában ott ült Nagy-Thuri Ruzska László, lelő-gő fehér bajúszával, mellette ifju Ruzska László, pálóczi Horváth János. Tamáska Sigmund meg komája Gulácsy Ferenc, egy kicsit távo-labbara ültek. - Amasodik sorban mindjárt a pad szélén a felszémű Kor-ka János helyezkedett el, míg mellette Huszthy József és folytatóla-gosan a többi nemesek. Hátrabb ültek a nemzetes asszonyok s elől a a padon az úrfiak és leánykák, hogy szem előtt legyenek. - A falu nepe annak rendje és módja szerint a férfiak és asszonyok padjain-ban töltötték ki a templom hajóját. -

A gondnoki székből galambszürke esinóros attilában Orémus Im-re ült komótosan. Hófehér haján csillogott a szép tavaszi napfény s szép tengerkék szeméit időnként meghunyorgatta. - Gulácsy Sándor helye üresen maradt, mert ő éppen a csepelyi birtokán tartózkodott.

Egy pár köhécselés hallatszott a nagy csendben, majd a kántor megköszörülte a torkát s belekezdett a záróénekebe. Komoly borizú férfihangok közé keveredett a légyabb asszonyi s a csengő gyerek-hang, amikor felzendült az ének hangja; "Egyedüli reményem ő Isten csak Te vagy..." - Lassan a templom belseje elcsendesedett s miután a tiszteletes úr elhagyta a papi széket, utána szép sorjában ha-ladt kifelé az unnepi gyülekezet. A nehéz tölgyfa-kettős-ajtó szé-lesre volt tárva s ott kinn a cinteremben érezni lehetett a virágok bódító illatát. A kiégett cinyányérokon megcsendültek a leadott ada-kozási tallerok s lassan urult ki a templom belseje. Az asszonyok bazsalikomos és rezedaillesatu ruhájukban mentek ki-ki az útjára ha-zafelé. A tiszteletes úr nem győzte szorongatni a feléje nyújtott ke-zeket s majdnem mindenkihez volt egy-két szava.

Megszokott régi mód szerint a vezető férfiak, a kurátor, a presbiterok ott maradtak még egy kicsit, - körülállva a tiszteletes urat. Hisz volt mit megbeszélni, mert nehéz időket éltek ekkor a kalvinisták. Hír jött innen is onnan is, hogy mi is történt szerte az országban, de közelebből Ung vármegye területén is.

Orémus Imre törte meg a csendet s így szólt a tiszteletes fe-lé; Mi újabb hírt hallott tiszteletes úr az elmúlt héten ?

A tiszteletes megköszörülte torkát s imígyen szólt;

Sajnos, mind több és több helyről csak panaszok érkeznek. Leg-utóbb is az esperes urunk egy levélben értesített, hogy Csicszerben az Orosz család ellátása következtében a templom hajója maradt csak a reformátusok kezén, míg a szentélye a katolikusoké maradt. Így a templomot fallal választották ketté s annak őrzésére katonaság kirendelését kérték.

No hát már ennyire vagyunk, hogy még katonaságot is ki kell rendelni az Istenháza őrzésére? - szólt bele recsego hangján a besz-szelgetésbe idős Ruzska László.

Hát bizony ez már nem közönséges vitázás, hanem még háboru is lehet belőle..... szólalt meg Korca János.

Bizony az a nagy baj folytatta a tiszteletes, - hogy ne-künk szegény kalvinistáknak az Istenen kívül senki segítségünk nincs.

A császár nagy úr s ő is pápista... jegyezte meg gunyosan pálóczi Horváth s kampos görbebotjával vonalakat kezdett húzogatni maga elé a homokos földön.

..... Csend következett. - Mindenki mélyen hallgatott- majd

kisvártatva megsimította kétfelé szép Rákóczi-bajuszát Tamáska Zsigmond és csak ennyit mondott;

A jezsuiták is a császár kedvére dolgoznak.

No ha már ezeknél a témáknál tartunk, akkor hagy mondjak el én is valami újságot. Unokabátyámtól Péregből kaptam a múlt héten levelet - kezdte mondokáját Gulácsy uram - hogy a francsikai református templom elfoglalása alkalmával Zsigmond atyámfia legény fiát Lászlót a részeg vasas katonák megölték ott a templomban - ap Pistával együtt.

Ez már bizony szörnyű eset, - bölintott az öreg Oremus Imre. Hová fogunk még jutni ezek után ?

Nemzetes uraim, - kezdte el a lelkész, - nekünk is el kell a legrosszabbra . . készülnünk.

A harangozó éppen a delet kezdte el harangozni, így keztenyújtva a tiszteletes urnak a presbiterek, a nemes urak, ki ki az útjára ment, hogy otthon a nagy diskurzus után a jó vasárnapi ebédet elfogyasszak. Palágy felé délre fordulva indult meg Köröskényi, Pálóczi Horváth és Gulácsy Imre. Tamáska Zsigmond együtt haladt Oremus Imrével, hisz ők úgyis egyfelé laktak. - Még meg is kérdezte tőle utközben, hogy István öcse miért nem volt templomban ? - mire Oremus Imre azt felelte - hogy a csikó megrugta s így agyban van, gyengélkedik. A fiát Lajost el is küldte Szúrtére, hogy hozzon valami patikaszeret neki, hogy az oldala nem fog már annyira fájni.

A falu népe szétszéledt s mindenki betért otthonába. Minden portáról már kellemes illatot lengetett a jó tavaszi szellő. Igyekezni is kellett hazafelé, mert a háziasszonyok nem szeretik azt, ha a gazda, a ház ura túl sokat beszélget s így a finom ebéd esetleg tonfremegy.

. A Ladányiak portáján az egyik magas jegenyenyáifán egy szemtelen szarka kezdett el csörögni, - meg is jegyezte az öreg Ladányi, aki éppen az istálló felől jött be a ház felé, - hogy; váratlan vendég jön.

Ugyan már honnan gondolja ? --- replikázott rá az asszony mindjárt, hogy neki legyen meg az utolsó szava.

Azért, mert a szarka okos madár s azonkívül jó szeme van s a jegenye tetejéről ő sokkal többet s meszebb lát, mint te a pitvar ajtajából. - Ezzel Ladányi pontot is tett a diskurzusra s mindketten eltűntek a ház belsejében.

. Szúrte felől már a kis akácost is elhagyva vágta az egyik szép pej lovon Oremus Lajos. A lovanak a szügyén s a kantárszar mellett a nyakan is már tajtékhabok csapódtak le. - Ezen a faluban már ügetésbe vette a lovat s mielőtt a kis tarisznyájában lévő orvosságot hazavitte volna az apjának a templom közelében megállította a lovat. - Látta, hogy annak ajtaja már be van zárva s körükötötte csend uralkodik. Eppen akkor csoszogott elő a templomkertből az öreg Gy. Szabó, a harangozó. Ő még a templom körül egy kicsit elbogarászgatott, mielőtt hazatért volna.

Oremus Lajos megrántotta a kantárszart, mikor megpillantotta az öreg harangozót s így álljt parancsolt lovanak.

Mi újság fiatal ur ? --- kérdezte az öreg Gy. Szabó.

Hat újság az volna. Ha meghallgatja, mindjárt elmondom. - folytatta a fiatal lovas ember.

Ahogy jöttem hol vágóban, hol ügetésben Szúrte felől, a Latorca öreg aganal levő fahidhoz érkeztem. Ott a nyárfák között körülbelül vagy száz- százhusz vasas németet láttam. Eppen a lovakat pihentettek, itatták holtágvizéből s hevedereket, nyergeket igazítottak. Mindjárt láttam, hogy vasasok, mert a vértjükön csak úgy csillogott a mási napfény. Lelassítva lovam, próbáltam fűlelni, hogy mi járatban is vannak ? Egy tiszt- aki fényesebb ruhában volt, a má-

sik két fiatalabb tiszttel beszélgetett s csak annyit hallottam, ahogy a szavak elrepültek a fülem mellett.... Galotsch... ungarische Kirche... Calvinist... s az idősebb tiszt újja felünk felé mutatott.

Hu" a nemjóját.... fiatal úr.... ennek a fele sem tréfa. An a zonnal megyek megjelenteni ezt a tiszteletes úrnak. Na Isten áldja!

En meg megyek haza, mert már biztosan várják a patikaszeret s magam is igen megéheztem a hosszú lovaglás alatt.- Orémus Lajos poroszkálva ment tovább a maga útján, az öreg harangozó pedig siető léptekkel igyekezett a paplak fele.

..... Nem sok idő telt el, amikor a faluba porfelleg között lovagolt be a német vasas század. Lól a kapitány, a csapat két oldalán pedig a két fiatalabb tiszt. A trombitás a kapitány megett táncoltatta szögsárga kancáját.- Először a gyerekek tódultak ki az utcára, majd egy két kíváncsi asszony is. A férfiak ügyet sem vetettek a hivatalan vendégekre.

A vasas század hamarosan elérte a templomot. Ott a kapitány álljt vezényelt, maga pedig közelebb ugratott a templom kerítés kapujához.- Erre a szarka meg erősebben kezdett csörögni a Ladányi portán. Miután az öreg Ladányi már túl volt az ebéden, kijött a házból s szeme elé tartva kezét, hogy a nap ne süssön bele,- néze lődni kezdett a katonák irányába. Bekiálltott a házba az asszony nak; No ugye megmondtam, hogy váratlan vendég érkezik.-A szarkának mégis csak igaza volt.--- De a hírharang szarka meg egyet csörögve már el is repült a jegenye csúcsáról.- Ladányiné a kinyitott kiskapu mögül kukuszkált a templom felé s a többi kapukban és ablakokban is fejek jelentek meg.- Nagy esemény lesz úgy látszik Gállocs községben.

Gy. Szabó a jelentést megtéve, visszafordult a templomkert palánkja mellé s ott nézte, hogy mi is fog történni.-Egy orgonabokor árnyékában húzódott meg s onnan kezdett akkurátusosan figyelni. Látta, hogy a kapitány valamit parancsolt. Ő nem értette, hisz németül beszéltek s ő meg sohasem volt katona, mivelhogy még fiatal korában lesett az eperfáról. Ezért az egyik lába rövidebb is lett s bicegve járt.

A kapitány parancsára egyik vasas leugrott a lóról s bement a templomajtájához. Annak nagy vaskilincsét próbálta nyitogatni, forogtatni, fesegetni. De az ajtó nem engedett s nem nyilt ki. A kapitány bosszúsának látszott. A vasas német jelentését lovon ülve hallgatta s azt meg a harangozó is sejtette, hogy miről is van szó, mert ezek jöttek ki a kapitány szájából: Krucifix... Sakrament... Ezt még az öreg harangozó is megértette, vagy legalább is a kapitány összehúzott szemöldökéről próbálta megfejteni.

Az egyik fiatal tiszt megpillantva a lapuló harangozót, a kapitány felé fordulva már mutatott is oda, ahol az öreg Gy. Szabó álldogált, két vasas már ugratta is lovát feleje s kardot rántva megijesztették az öreget. Már perc múlva már lovas kísérettel a kapitány előtt állott. Alázatosan vette le kopott kalapját s várta, hogy mi is fog történni. A két vasas kardot rejtett s így most már egy kicsit a félenksége is alább hagyott. Egy kaplár, tört magyarsággal mutogatott a harangozóra s a templom fele, mondván; templom kinyitni... hol kulcs?

Az öreg Gy. Szabó elsápadt s széttárva kezeit csak ennyit mondott; -nem tudom.- Közben észrevétlenül megtapogatta a nagy templomkulcsot a lejjbijsnak zzebében.- A kapitány lova idegesen rágta a zapláját s a század felé fordítva azt, -adta a vezényszót, hogy "Lórol!" De csak a század egyik felét szállította lóra, míg a má-

sik fele a századnak lovon maradt s körülvette a templom kerítését. Ujra a kaplár kezébe; hol Pharer... a pap... a pópá? - harangozó kézzel magyarásta s mutatta, hogy eszik... ebédel.

Szent István királyhoz

*Ah hol vagy magyarok
Tündöklő csillaga!
Ki voltál valaha
Országunk istápjá!*

*Hol vagy István király?
Téged magyar kíván,
Gyászos öltözetben
Teelőtted sírván.*

*Rólad emlékezvén
Csordúlnak könnyei,
Búval harmatoznak
Szomorú mezei.*

*Lankadnak szüntelen
Vitézlő karjai,
Nem szünnék iszonyú
Sírától szemei.*

*Virágos kert vala
Híres Pannónia,
Mely kertet öntöze
Híven Szűz Mária.*

*Kertésze e kertnek
István király vala:
Behomályosodott
Örvendetes napja.*

*Előtted könyörgünk,
Bús magyar fiaid,
Hozzád fohászkodunk
Arva maradékid.*

*Tekints, István király
Szomorú hazádra,
Fordítsd szemeidet
Régi országodra.*

*Reménységünk vagyon
Benned s Máriában,
Mint magyar hazánknak
Hiv királynéjában.*

*Még éltedben minket
Ennek ajánlottál,
És szent koronáddal
Együtt feláldoztál.*

A siralmas ének *Szent István* királyhoz arra vall, hogy Pannónia virágoskertje vérbe borult. És csakugyan, a nagy király még le se hunyta szemét 1038-ban, már megmutatkozott a testvérviszály, ami teljes összerokkadással fenyegette a még alighogy lábára állt országot. A trónörökös, *Imre* herceg halálával a trón legesélyesebb várományosa *Vazul* lett volna, a király unokafivére, *Árpád* nemzetségének legidősebb férfitagja. A történelmi adatok nem tárják elénk világosan, mi történt a két unokafivér közt; tény, hogy a király megvakítottatta *Vazul* és fülébe forró ólmot öntetett, vagyonát elkobozta, őt magát három fiával együtt száműzte. A kései krónikások tudni vélik, hogy *Vazul* kitarzott a pogány hit mellett, és ahogyan a pogány korban szokásos volt, s *Álmos*ssal is történt, az elaggott uralkodónak életére tört (szabatosan szólva: fel akarta áldozni), hogy aztán ő kerüljön helyébe. Egy másik elbeszélő szerint a felbérelt gyilkos belopódzott az alvó királyhoz, de törét elejtve felébresztette; kegyelmet kért és kapott annak fejében, hogy elárulta megbízóját. A történet eléggé valószínűtlen, és semmiképp nem bizonyítja, hogy *Vazul* volt a felbujtó.

Jobb híján *Orseolo Péter*t jelölte ki utódjául *István*, hűgának és a dózsének *Velencében* született fiát, aki már tizenöt éve az ő udvarában katonáskodott. Ezzel elszabadult a pokol. Másik hűgának a férje, *Aba Sámuel* magának követelte a trónt, letaszítva *Péter*t, aki a német *III. Henrik*hez futott segítségért. *Henrik*nek már rég fájt a foga *Pannóniára*, amit fegyverrel nem tudott megszerezni, most az ölébe hullt: elűzte *Aba Sámuel*t, visszaültette *Péter*t a trónra hűbéreseként. Ekkor vesztette el Magyarország először a függetlenségét. De csak rövid időre.

Az országnak egyáltalán nem volt az inyére ez a külföldről kormányzó, németekhez húzó uralkodó. Most jött el az órája az orosz földön száműzetésben élő *Vazul* felnőtt fiainak. *Levente* épp meghalt, de élt *Endre* és *Béla* herceg, pogány csapat élén jöttek keletről. Egyszeriben felcsiholták a keresztény magyarok szunnyadó pogányságát, akik maguk kaszabolták le a *Henrik*hez igyekvő *Péter*t, és a trónt *Endrének* ajánlották fel.

Előállott az a furcsa helyzet, hogy a katolikus Magyarországon a pogányság tette királlyá a valószínűleg bizánci, tehát ortodox neveltetésű *Endrét*, aki még hozzá személyes okból sem rokonszenvezett *István* királlyal, hisz apját megcsonkította, őket száműzte – és mégis: amint uralmát megerősítette és a vérontásoknak végét vetette, katolikus püspökkel koronáztatta meg magát, és ugyanúgy ellene fordult a pogány életformának, mint a nagybátyja.

III. Henrik nem nyugodott bele egykönnyen a hűbéri *Pannónia* elvesztésbe. *Endre* és *Béla* kétszer verték ki az országból, egyszer *Fehérvárnál*, egyszer *Pozsonynál*. A krónikások szerint a *pozsonyi vár ostrománál* egy merész bűvár megfúrta a császár élelemszállító hajóit, ez okozta vesztét.

Benedek István
(*RENDÜLETLENÜL – A hazaszeretet versei című Benedek István szerkesztette kötetből*)

T O L L H E G Y E N

■ PILHÁL GYÖRGY

Újhatvan

Ugyanazon a napon – most kedden –, amikor a Győr-Moson-Sopron megyei katonai bíróság első fokon jelképesen három év fegyházra és öt év közügyektől való eltiltásra ítélte Dudás István egykori zöldávós tömeggyilkost (ötven-százötven fegyvertelen embert lövettet győzött október 26-án a későbbi szochazás határőr ezredes), mondom, ugyanezen a napon Hatvanban jártam.

Emlékező szentmisét tartottak ezen a délutánon az újhatvani Szent István-templomban. Felemelő és szívszorító emlékezőt azokra, akikkel éppen ezen a napon – ötvenegy esztendeje – bánt el a szocialista humanizmus bizonyos Péter Gábor ÁVH-vezető képeiben.

Elmondom röviden, mi történt 1950. június 19-én az újhatvani templomnál. Hajnalban századnyi kékávós jelent meg a katolikus templom előtt, deportált szerzeteseket és apácákat hoztak teherautóval Mosonmagyaróvárról és Tatárról, hogy ezentúl itt lesz a helyük, amit el nem hagyhatnak. Persze provokáció volt az egész, jól tudták, nincs hely a kolostorban, hiszen a háborúban bombatalálatot kapott a rendház, nagy része leégett, megsemmisült. A város lakossága védelmezően körülvette a templomot, el ne vigyék a szerzeteseket.

Péter Gábor irányította az ÁVH-akciót (példát statuálni jött a falkavezér). Éjjel körül kezdődött a templom ostroma. Az ávosok agyba-főbe verték a fegyvertelen tömeget, betörték a rendházba, a kutyát agyonlőtték, az apácákat és a szerzeteseket eszméletvesztésig ütlegelték, az ajtókat, ablakokat, bútorokat, képeket pozdorjává zúzták. Közben a többi ávos az utcákat, a házakat járta. Hajnali háromra egész Hatvan vérben állt. Reggelre a ferenccs szerzetesek már az ÁVH kazamatáiban (Andrássy út 60.) voltak. Volt, aki tizenkét évet kapott. Működött a kommunizmus.

Mi, ott, Újhatvanban az áldozatokra emlékeztünk ezen a keddi szentmisén. Senki nem lihegett bosszúért, sőt Bányai László atya a megbocsátásról szólt (ahogyan a Dudás-ítélet is), emelkedjünk felül az indulatainkon, hiszen erről szól a kereszténység.

Hallgattam az atyát, később a Dudás-hírt – de csak bennem maradt a tűske.

/ MAGYARNEMZET 2001, jun.21./

2001. Március 1. UJ VILÁG.

vitéz Horváth Lajos:

VÉSZKIÁLTÁS

Az elvek tobzódó örületében
meddig írta még a magyar a magyart?
A lidércálmok fertőző hevében
meddig bírjuk e kábult hangzavart?
Meddig ácsolnak a földön bitókat,
hogy új gyász marcangolja a sírókat
s mi álom helyett életükre száll
Örvény legyen, fátum, nemzethalál.

Az ősi turáni átok büszke népe
ugarul hagyja a szent vágy - talajt,
vakon rohan bús végzete elébe,
mert vak vezet a világtalant;
a széthúzás lángja az égig tombol
s mint egy-egy tébolyult-tört agy kigondol:
valóra váltja a bódult tömeg
és ezzel önfaját öldökli meg.

Ki mondja azt, hogy a háború megszűnt
s ma már a béke napja süt reánk?
Hát nem látjuk-e dante-álmu vesztlünk,
mely a pokol zászlóját tűzte ránk?
Az elvek harca, a sátán molochja
tűzes korbáccsal hajt ölő robotba
s új életeszmet hiába fakaszt:
elfogy a nép, s nem lesz ki vallja azt.

Genealogia- heraldika .

Családtörténet kutatással még 1930-ban kezdtem el foglalkozni. 15 év alatt sok ilyfajta munkát végeztem különböző levéltárakban, megyéknél, egyházaknál és családi levéltárakban.

Mindennek az eredménye egy 200 oldalas (kézzel írott) családtörténet lett. Sajnos, ez megsemmisült, amikor a szovjet hadsereg fogságába kerültem.

1957-ben kerültem szabad földre s itt újra kellett kezdenem mindent, de most már sokkal nehezebb körülmények között. U.i, a szovjet "felszabadítók" nagy pusztítást végeztek, amelyből a levéltáraknak is jutott bőven. Mégis a mai napig újra össze tudtam szedni 140 oldalra való történetet.

Kutatásaim során egy ilyfajta adathoz jutottam évekkel ezelőtt Zemplén vármegye levéltárában: -"Tamáska Mihálynak három fia: András, Mihály és György nevek voltak. Mihálynak maradéki laktanak Vily nevi helységben, Abauj vármegyében, Györgynek pediglen Sárospatakon, András maradéki, elszakadván a Dunán túl lakik." / Zemplén vármegye Lt.-Fasc. 8. No: 814-1768./

Ennek az okmányoknak alapján évekig nyomoztam a Dunántúlon.

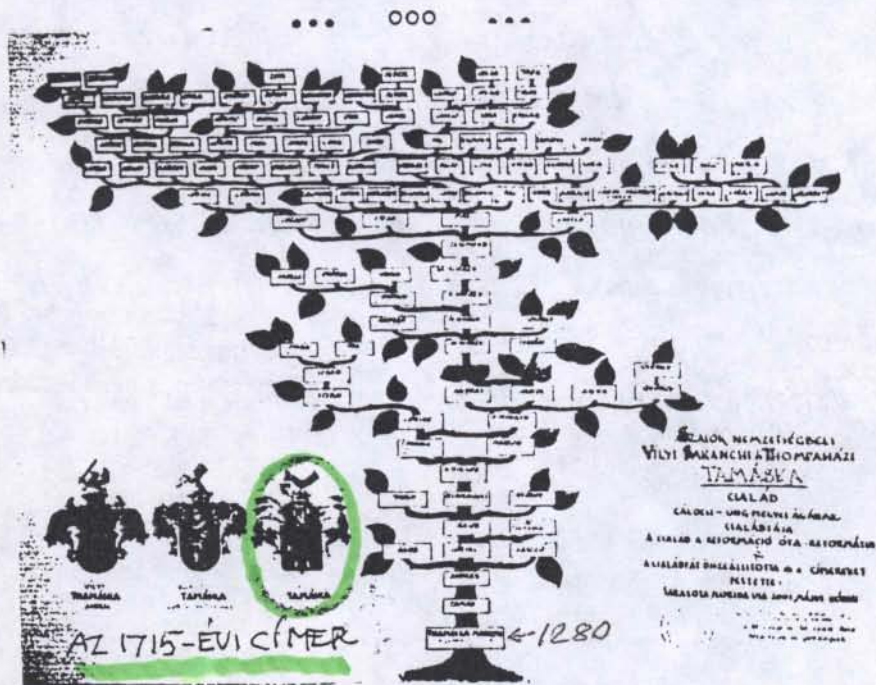
Most 2001 júniusában Budapesten találkoztam és megismerkedtem Tamáska Pállal, aki a dunántúli ágból származik. Nagypjával, Ferencel elég sok levelet váltottam annakidején kutatásaim közben.

Tamáska Péter igen megörvendeztett, mert Sopron vármegye levéltárából megszerezte a dunántúli ágnek nemesi címere kérvényét, amit maga Illésházy gróf írt alá. Erről eddig nem tudtam, de így már tiszta előttem, hogy a dunántúli ág tagjai 1715. február 15.-én III. Károly királytól új címeresnemeslevelet nyertek.

A címerkérvényen egy levágott törökfejet tartó vörösruhás magyar vitéz látható, míg a sisakdisz koronáján egy könyöklő kar tartja a levágott törökfejet. A kérvényben utalás van arra, hogy a kérvényező őse Tamáska György Battyáni Kristóf és Nitzky csapatában már 1678-ben is harcolt a törökök ellen több alkalommal.

Ugyancsak a Sopron megyei levéltárból megkerült Tamáska István ügyvédi diplomájának a másolata, 1831, július 22.-én kelt Budapesten, majd később ő lett herceg Esterházy család jogi tanácsosa.

Tamáska Ádám címeres pecsétje van egy 1791-es és egy 1796-os okmányon. Mindkettő Kisgeresden van keltezve.

Sacratissima Caesarea Reginae Majestas
 Domine Domine naturaliter Clementissime.

Ingenita Maiestati Vestre Sacrae gratia et benignitate, qua
 fidelis quovis subditus duos, de Augusta Domo Austri-
 aca, et sacra Regni Hungaricae Corona benemeritis prose-
 qui consuevit, animatus, ad Augustissimum Maiestatis V.
 Sacrae gratiarum plenum. Breonium recurendum, Ci-
 demqz de genu Sumillime supplicandum esse duxi, quon-
 tenus intuitu fidelitatis, fideliumque ac utilium servi-
 tiorum, tum per Progenitorem meum Georgium condam Ta-
 maska, in Ausicijs, triginta et ultra annorum periodo con-
 tinuatis, Excellenti ac Illrmi Comitis condam Christophori
 Battjani Partium Regni Hung. Cis-Danubianarum Ge-
 neralis servitjs Constitutum, alioquin a legitimis suis
 Dominis Terrestribus Familia nempe Aiczky, jam dudum
 in anno 1678. manumissum et libertatum, Contra Chri-
 stiani nominis Hostem Turcam, pro locorum et temporum
 Varietate, atqz occasionum exigentia exhibitorum et im-
 pensorum, tum per me quocqz pari fidelitatis constantia
 et fervore exhibendorum et impendendorum, me in fra scri-
 ptum Stephanum Tamska, ac per me Crum Horvath,
 Contoralem, nec non Stephanum, et Franciscum Filios; ac
 praeterea Georgium, Joannem, Ladislaum, Adamum et Pau-
 lum, Fratres minxennes Carnales et uterinos, in Coctum ac

numerum

nummum indubitatorum prefati Regni sui Hungariae
 Nobilitatem assumere & Cooptare, ac in signum huiusmo-
 di Caesario-Regiae liberalitatis et magnificentiae infra-
 scripta Arma, seu Nobilitatis Insignia per me, praes-
 criptosq; Filios, et Fratres meos, eorundemq; Here-
 des et Successores Uniuersos, a vitornum usnanda
 et gestanda Clementissime Conferre haud obdigne-
 rui. Quam Maiestatis V. Sacrae gratiam et
 benignitatem, Summimis perpetuoq; fidelibus servi-
 tijs meis remereri semper admittar.

Maiestatis Vestr. Sacrae

[Large decorative flourish]

*Cyrellus
 J. B. v. m.* *per Summ.
 Arma v. m.*

[Large decorative flourish]

Summimis perpetuoq; fi-
 delibus subditis et Vasallis.

Stephanus Tamaska

15 Feb. 1715.

Wien
 Antonius Nicolai J. B. v. m.

SARASOTAI MAGYAR KERESZTYÉN EGYZHÁZ

MAGYAR CHRISTIAN CHURCH OF SARASOTA

2001. március havában az Egyháznál megtörtént az új presbitérium megválasztása.

vitéz Baranchi Tamáska Endre gondnok.

Szilágyi Geetrud gonhok helyettes

Nt. Bodor Lászlóné jegyző

Dr. Vajda Sándorné, pénztáros

Mihók Eszter pénztári ellenőr

A presbitérium tagjai: Dr. Boros Lajosné, Cémesi István, Kiss Ida, Krajcsik Gizella, Sirovy Károlyné, vitéz Baranchi Tamáska Endréné, és Zabava Ferenc.

..... ooo
 A venicei Magyar Házban 2001 július 7.-én vacsora volt, melynek vendége Lányi Zsolt a magyar országgyűlés képviselője volt a díszvendég. Az egybegyűlte nagy érdeklődéssel és figyelemmel hallgatták meg beszédét. Egyebként azon az este tartotta születésbaptját vitéz Bánkuty Gézával együtt. Isten éltesse az ünnepeltet !

.....
 A venicei Magyar Ház nagy szt. István ünnepi megemlékezésre készül, ami már a megnagyobbított Magyar Házban lesz megtartva. Sok sikert kívánunk.

Csendőr a gyermekevédelem szolgálatában.

A baloldalt látható levelezőlapot vitéz Körössy Zoltán tb.csendőr, vitézi hadnagyból kaptam. A kép önmagáért beszél.

Meghívó
 a Johannita Rend Magyar Tagozata
 Lovagi Napjaira

Budapest
 2001. augusztus 24. - 26.

Az ünnepi Istentisztelet a farsori evangélikus templomban lesz s i-gét hirdet Ft. Tőkés László nagyváradi ref. püspök Jogi Johannita lovag. A Rendi Kormányt Ruprecht graf zu Castell Rüdtenhauser képviseli.

Monsignor vitéz
V A R G H A G Á B O R
 pápai prelátus
 a Szent László Tság. és Rend v. Főkapitánya,
 a VITÉZI REND v. Törzskapitánya, a Souverain
 MÁLTAI LOVÁGREND káplánjának
 síremléke a michenfeldi kolostor temetőjében.
 ...+...
 A sírt önként Bittenbinder Margit, a Szt. László
 Rend v. kinstárnoka gondozza.

... ..
 a FBH-ra 2001-ben önkéntes adományt küldött be: A.E. 10.00 USA Dollárt. A Szerkesztőség köszöni.

A FLORIDAI BAJTÁRSI HIRADÓ jelen száma lezárva 2001. július 20.-án.

A FBH olvasóinak, bajtársainak kellemes nyarat és vakációt kíván a
 SZERKESZTŐSÉG

Cím: Endre v. Tamáska de Baranch
 4088 Red Bird Circle S.
 Sarasota, FL. 34231-USA

MAGYAR KIRÁLYI CSENDŐRSÉG BAJTÁRSI KÖZÖSSÉGE

BAJTÁRSI LEVÉL 1881-1945

HÍVEN BECSÜLETTEL VITÉZÜL

A BAJTÁRSI LEVÉL SZERKESZTŐSÉGI ÉS A KÖZPONTI VEZETŐSÉGÉNEK CÍME:
 • 475 E. PECKHAM STREET • NEENAH, WI 54956 •
 • Tel: 920-725-5710 • Fax: 920-727-3865 •

vitéz VICZIÁN BÉLA KM. a MKCsBK új központi vezetője kiadta az első BAJTÁRSI LEVÉLET, amely nagyon tartalmas. Igen szép és tetszetős címlapot választott annak.
 A szerkesztői feladatot ismétv. Domokos Sándor vállalta. Köszönjük. Bár hivatkozik arra, hogy 80 éves, én pedig elmúltam 88./De ne felejtse el jelszavunkat: HÍVEN, BECSÜLETTEL, VITÉZÜL!